

MAHARANA PRATAP VE HALDİGHATİ SAVAŞI

Korhan KAYA*

Öz

Mevar ileri gelenleri 1572'de Pratap'ı yönetici ilan ettiler. Pratap, yirmi beş yıllık idaresinde tek başına ülkesinin bağımsızlığı için savaştı. Onun önünde aşması gereken çok büyük engeller ve zorlu koşullar bulunuyordu. Kardeşleri bile Moğol tarafına geçmiş, pek çok Racput prensi de Amber prensinin peşine takılmışlardı. Çittor kalesinin son kuşatma ve yağmalanmasından sonra birçok Racput savaşçı öldürülmüş, Mevar'ın verimli toprakları yakılıp yağmalanmıştı. İnsan ve para yoktu, Pratap için teslim olmak huzur ve bolluk demektir. Fakat o böyle bir hayatı reddetti, tehlikeli ve zorlu yolu seçti. Yanında birkaç sadık dostu, savaş atı Çetak, güçlü Bhillalar ve sonraki yaşamında para desteği yapan veziri Bhama Shah ile durumu lehine çevirmeyi başardı ve Moğolların muazzam ordusunu geri püskürttü. Başlangıç savaşı olan Haldighati savaşı, Mevar racputları ve Maharana Pratap için çok önemlidir. Ancak bu savaş onun Türklere veya Moğollara karşı yaptığı bir savaş değildi. Bu, ülkesini korumak için, bağımsızlık için yaptığı bir savaştı.

Anahtar Sözcükler: Pratap, Ekber, Man Singh, Haldighati, Çetak, Mevar, Bhiller, Bhama Shah.

Abstract

Maharana Pratap and Battle of Haldighati

The chiefs of Mewar proclaimed Pratap as the ruler of Mewar at 1572 A.D. Pratap, for a long period of 25 years, maintained the independence of his country, single minded. His path was beset with thorns and he had to undergo many obstacles and tribulations. His two brothers had already joined the Mughals and most of the Rajput rajas had fallen in line with the prince of Amber. In the last sack of Chittor, many Rajput warriors had been killed and the fertile plains of Mewar had been devastated or seized. There was dearth of both men and money and safer courses for Pratap would have been to succumb to the foreign rule and live in peace and plenty. But Pratap disdained this sort of life and preferred that of hardships and hazards. With his a few faithful followers, his war horse Chetak, strong and sturdy

* Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Hindoloji Anabilim Dalı, kokaya@yahoo.com

Bhills and in later period of his life, his generous minister Bhama Shah, he could turn the tide in his favour and pushed back a colossal army of the Mughals. Haldighati, the opening war, was a very critical war for Mewar Rajputs and Pratap himself. But actually his fight was not against Turks or Mughals. It was a war of independence which he waged in the defence of his country.

Keywords: Pratap, Akbar, Man Singh, Haldighati, Chetak, Mewar, Bhills, Bhama Shah.

İstilacı bir güç kapıya dayandığı zaman, sırf yaşamak uğruna o gücün hâkimiyetini kabul edip boyun eğmek mi iyidir, yoksa bağımsızlık uğruna ölümü bile göze alarak sonuna kadar çarpışmak mı?

Bu iki sorunun yanıtı tarihte çok kez verilmiştir aslında. Hindistan'ın Mevar bölgesinde, büyük imparator Ekber'in gücüne boyun eğen Hindu krallar ve Racput ileri gelenleri birincisine, Ekber'e karşı gelip bağımsızlık arayan Rana Pratap ise ikincisine örnek oluşturmaktadır.

İmparator Babur zamanında, 1530'da, Moğollar¹ kuzey Hindistan'ın Kabul, Kandahar ve Svat vadisinden Bihar'a kadar olan kısmına yayılmışlardı. Bu yayılış Ekber (Akbar) zamanında, 1605'e kadar, daha da genişledi, tüm Gucarat, Malva ve Ahmednagar'ı da içine alacak şekilde orta Hindistan'a ve Orissa ve Bengal'e varacak şekilde doğu Hindistan'a kadar uzadı. (Keay, 2000: 314)

Babur güçleri Hindistan içinde ilerledikçe yerli halklarla işbirliği yapıyorlar, onları kendi yanlarına çekiyorlardı. Bu Ekber zamanında artarak devam etti.

Bugün Racasthan eyaleti sınırları içinde kalan Mevar bölgesi, Aravalli dağlarıyla bezeli, kilometrelerce uzunlukta ormanları olan güzel bir bölge idi. Bu bölgenin kadınlarının ve erkeklerinin kahramanlıkları da dillere destandı. Mevar'ın Racputları çok cesur insanlardı. Dağlık bölgelerde yaşayan Bhilla kabilesi mensupları da çok gözü pek savaşçılar idiler. Bu bölge kaleleri ile de iyi korunuyordu. Amber, Marvar, Bikaner, Bundi, Acmer, Çittor, Sirohi bu bölgenin önemli yerleşim yerleri arasındaydı.

İmparator Ekber 1556 yılından itibaren Acmer ve Caitaran başta olmak üzere Mevar bölgesini ele geçirmeye başladı. 1563'de Codhpur'u aldı. 1567'de Çittor kalesini kuşattı. Kuşatmadan önce, Maharana Pratap'ın babası olan ve 1537'de Mevar tahtına (gaddi) çıkmış olan Rana Udai Singh,

¹ Hintliler (hatalı bir şekilde de olsa) Türkler ve Moğolları anlamca eş tutmuşlar, yazarken de daha çok Moğol demeyi tercih etmişlerdir.

kaleyi terk edip kalenin savunmasını Caimal ve Patta ile sekiz bin racput askerine bırakarak ormana kaçtı. (Prasad, 1956: 108)

Tüm Hindistan'ı ele geçirmek isteyen Ekber için, ekonomik yönden de önemi büyük olan Mevar'a hâkim olmak çok önemliydi. Çittor kalesi Caimal ve Patta tarafından dört ay savunuldu. Ancak sonunda, bizzat Ekber, bir tüfek atışıyla Caimal'i öldürdü ve daha sonra Patta da ölünce kale çok zayıf duruma düştü. (Majumdar, 1948: 449) Ellerde kılıçlarla yapılan savaşta tüm kale muhafızları öldürüldü. Düşman eline geçmek istemeyen Racput kadınları bir yerde toplanarak topluca kendilerini yaktılar.² Udaypur'a 120 kilometre uzaklıkta olan Çittor'da yapılanlar bazı Mevarlıların hafızalarına kötü kazılmıştı. Bunlardan birisi de Maharana Pratap idi.³

Daha sonra Ekber, 1563'de, Codhpur'u aldı. 1557'de Nagor'u, Acmer'i ve Caitaran'ı zaten almıştı. Amber kalesi 1562'de teslim olmuştu. 1568'de Çittor da düştükten sonra 1569'da Ranthambor kalesi de ele geçirildi. 1570'de Bikaner ve Caisalmer yöneticileri de Ekber tarafına geçtiler. Bu tarihte başlıca Racput devletleri açık veya örtülü olarak Ekber'in egemenliğini tanımışlardı. (Bayur, 1987: 85)

Ekber akrabalık oluşturarak da gücünü genişletmişti. 1562'de Caypur'un Amber Racasının kızıyla evlenmişti. Bundan sonra Raca'nın oğlu ve torunu da "Emir" sıfatıyla Ekber ordusunda istekli bir şekilde görev aldılar. Raca'nın oğlu Bhagvant Das, torunu ise, Haldighati savaşında Rana Pratap ile çarpışacak olan Man Singh idi. Ekber ikisine de çok güveniyordu.

Moğol soyluları (omrah, yani emirler) 1555'de, Türk, Afgan, Özbek, İranlı gibi, çoğu Hintli olmayan Müslümanlardan oluşan 51 kişiydi. 1580'de ise sayı 222'ye çıktı ki bunların 43'ü Racput ileri geleni olmak üzere yarı yarıya Hintli haline gelmişti. (Keay, 2000: 313) Bu şu demektir; bir yerde Hintli Hintli ile çarpışacaktı, tıpkı Man Singh ile Maharana Pratap gibi.

Ekber'e boyun eğmeyen bir kişi kalmıştı, o da Mevar'ın Sisodia Rana'sı Udai Singh. Ölümünden sonra bu başkaldırıyı Rana Pratap⁴ sürdürecekti.

Mevar'ın kaleleri bir bir düşüp Ekber güçlerinin eline geçerken 28 Şubat 1572'de Rana Udai Singh öldü. Başkenti Udaypur olan Sisodia hanedanlığının başına oğlu Rana Pratap geçti. Rana Pratap 9 Mayıs 1540

² Kadınların topluca yaptıkları bu eyleme "Cauhar" deniliyor.

³ Çittorgarh kalesi Mevar için önemliydi, çünkü içinde Rana Kumbha'nın Malvalı Mahmut Khilci'yi yendikten sonra diktirttiği dokuz katlı, otuz yedi metre uzunluğunda 1458'de yapımı biten Vicay Stambh vardı. Ayrıca Kirti Stambh gibi, kadın şair Mîra Bai'nin tapınağı gibi daha pek çok kıymetli anıt vardı. Orası onların kültürel merkezleri gibiydi.

⁴ Doğumu 9 Mayıs 1540; tahta çıkışı 28 Şubat 1572; Haldighati Savaşı 18 Haziran 1576; ölümü 19 Ocak 1597.

tarihinde doğmuş, 1572 tarihinde de tahta çıkmıştı. Cesur ve yüksek irade sahibi bir insandı. Çevresine cesur ve soylu insanları topladı ve yönetim biçimini yeniden belirledi. Racasthan'ın birçok Racput lideri yüksek yöneticilik, para ve güç kazanmak için Ekber tarafına geçerken o buna sonuna kadar karşı çıkmış ve bağımsızlığı savunmuştu. Karşı taraf 1572-1573 yıllarında tam dört kez anlaşma yapmaya kalkıştığı halde başarılı olamamıştı. Bu arada Ekber tarafına geçen geçeneydi. Amber, Marvar, Bikaner ve Bundi hiçbir direniş göstermeden, Mevar'ı savunmak yerine, çok güçlü olan Ekber tarafına geçmişlerdi. Üstelik Bundi Rana'sı kızlarını Ekber'e verip bağlarını kuvvetlendirmişti. Her şey bu kadarla bitmemiş, Rana Pratap'ın iki kardeşi, Sagra ve Sakta dahi karşı tarafa geçmekte bir sakınca görmemişlerdi.

Ekber Racput liderlerini uzlaştırıp kendi siyaseti doğrultusunda bir hal yoluna gitmek istiyordu ama Pratap işi bozuyordu. Nitekim sonunda Rana Pratap, Man Singh'i küçük düşürerek bu işe son noktayı koydu. Pratap, Amber kralı Man Singh'e, Udaypur'da Uday Sagar gölü kenarında bir ziyafet vermeyi kabul etti. Fakat kızını istilacıların haremine vermiş birisiyle yemek yemeyi reddetti ve oraya kendi yerine oğlu Amar Singh'i (Amra) gönderdi. Küçük düşürüldüğü için tek bir lokma bile yemeden oradan ayrılan Man Singh, Delhi'ye dönüp durumu Ekber'e anlattı. (Pinhey, 1996: 26) Ekber buna dayanamazdı. O yüzden savaş kararı aldı ve ordusunu Pratap'ın üzerine gönderdi; ordu komutanlığına da Man Singh'i atadı. Büyük savaş yaklaşmaktaydı. Tarih kitaplarında fazlaca ayrıntısından söz edilmeyen bu savaş ve sonrasını R.K.Sharan'dan özetle şöyle aktarabiliriz (Sharan, 2005: 35-47):

Racasthan'ın en sağlam kalelerinden biri olan Sivana kalesini zapt ettikten sonra Ekber, Mevar'a girmenin gerekli olduğunu düşündü. Prens Selim'in 30 Ağustos 1569'da doğumundan sonra Ekber, Hoca Muiniddin Çiştî türbesine geldi. Acmer'e 18 Mart 1576'da daha sonra geldiğinde ise Kanvar Man Singh'e Rana Pratap'ın üzerine yürümesini emretti. Man Singh 3 Nisan 1576'da ünlü komutanlarıyla birlikte Acmer'den ayrıldı. Ekber onların hepsini bizzat kutsamıştı. Man Singh, kuvvetleriyle Mandalgarh'da kamp kurdu, oradan Banas nehri kıyısındaki Molera'ya, tam Haldighati'nin karşı tarafına geldi. Man Singh'in imparatorluk kuvvetlerini destekleyenler şunlardı: Asaf Khan, Sayyed Ahmed, Sayyed Hasini, Brah Racu, Raca Cagannath Kavaçaha, Mehtar Khan, Rai Lun Karan ve Pratap'ın kardeşi Sakta Singh. Kumbhalgarh'dan hareket eden Rana Pratap, Khamnor'a doğru yaklaştı ve onun gizli harekâtından habersiz olan düşmana çok yaklaştı. Ancak şövalye ruhuna sahip Sisodia prensi, gururundan bu avantajını kullanmak istemedi. Gözcüleri ona Man Singh'in, ordusundan bin kişiyle

birlikte ormanda avlandığı haberini getirdiler. Ani bir saldırıyla Pratap, Man Singh'in işini bitirebilirdi. Fakat gerek Rana gerekse ordusundaki yaşlı liderlerden bir olan Bida Chala bu fikri yakışksız buldular. Rana düşmanla yüz yüze gelmek için 21 Haziran 1576'da dar Haldighati vadisini geçti. İki ordu Haldighati'nin dışındaki düzlükte çarpıştılar.

Bu savaş Haldighati diye bilinse de aslında güneyden kıvrılıp yaklaşık 1,5 mil kuzeye doğru uzanan ve Khamnor köyüyle biten dar vadide gerçekleşmemiştir. Bu geçit o kadar dardır ki iki kişi yan yana zor yürür. Derken geçitten hiç çalı çırpı olmayan bir yol ayrılır. Haldighati adını oradan alır.⁵ Badayuni bu savaşa "Gogunda Savaşı" derken, Abul Fazl ona "Khamnor Savaşı" adını verir. Bazıları da Haldighati savaşının, bu vadinin yakınındaki Badsha Bagh denilen düzlüklerine cereyan ettiğini söyler. Ancak savaş Haldighati geçidinin girişi ile bu geçitle Khamnor köyü arasında kalan düzlüklerde cereyan etmiştir. Daha sonraki çarpışmalar Khamnor'un güney batısındaki Banas nehrinin güney kıyılarına kadar uzanan düzlüklerde devam etmiştir. İki meydab savaşı da Haldighati'nin başlangıcından Racputların korkunç bir hücum başlatıp Moğol ordusunu kaçırdıkları yere kadar sürmüştür. Moğollar kilometrelerce kovalanmış, ancak kaçan orduyu, rivayete göre, imparatorun ordusu yakalayıp öldürmüştür. Bunu Rakta-Talai denilen yerde cereyan eden ikinci bir çarpışma izledi. Racput ordusu 3000 kişiden oluşuyordu. Bu orduya ok, yay ve kılıçlarıyla Rana'nın peşinden gelen gözü pek ve çevik Bhiller de katılmıştı.

Rana ortadaydı, ileri kolda Salumberli Ravat Kishan Dass, Deogarhlı Ravat Sanga, Dodia Bhim, Rathore Ram Das, Caimal'ın oğlu ve Sur hanedanlığından Hakim Khan bulunuyordu. Sağ kanatta üç oğluyla birlikte Gvalior'un eski yöneticisi Ram Şah, kardeşi Tara Chand ile birlikte Bhama Shah vardı. Sol kanatta ise Chala Bida, Chala Man, Songura Man Singh ve Succavat bulunuyordu. Rana'nın savaşacağı Moğol ordusunun başında ise Man Singh vardı. Rana Pratap öyle sert bir hamle yaptı ki Moğol ordusu dağılıp kaçmaya başladı. Bu kritik anda geride kalanlara komuta eden Mehter Khan, imparatorun geldiğini söyledi ve askerleri yeniden savaşmaya cesaretlendirdi. Korkunç savaş bir kez daha başladı. Rana'nın filleri Moğol ordusuna doğru yaklaştı. Man Singh fil üstünde oturuyordu; Rana ise meşhur atı Çetak'ın üzerindeydi. Pratap vefalı atını mahmuzladı ve filin başı üstüne yükselip Hovda çeliğinden kılıcını salladı. Fakat Man Singh bu sert hamleyi savuşturdu. İki savaşının çevresinde korkunç bir savaş sürdü. Man Singh'in öldüğünü zanneden Pratap geri çekilince Man Singh'in adamları çevresini

⁵ Ghati "dar vadi", halidi "zerdeçal rengi, san" demektir. Haldighati "Sarıvadi" gibi bir anlam verir.

sardı. O sırada, Bida kadar cesur olan Man Chala, yaralı olan Rana'yı kurtarmaya geldi. Atı Çetak'ın ayağı da yaralıydı.⁶ Pratap savaşı bırakmak istemedi ancak Chala, Mevar krallık alametlerini kaptı, üzerine giydi ve Pratap'ı, yanında Hakim Khan Sur olduğu halde oradan zorla uzaklaştırdı. Savaş kaybedilmiş, Pratap'ın peşine düşülmüştü ancak kardeşi Sakta Singh'in zamanında yardım etmesiyle canını kurtarabilmişti.⁷ Bu sırada nehrin öbür tarafına geçtiklerinde soylu at Çetak canını teslim etti. Bu soylu ve cesur atın anısına bugün öldüğü yerde bir anıt (çabutra) dikili durumdadır. Çok kötü yaralanmış⁸ olan Pratap, Khamnor yakınında Kaloda isimli bir köye götürüldü ve orada yaraları sarıldı. Kendisi ve ordugâhı birbirinden çok uzak noktalarda kalmışlardı.

Haldighati savaşının sonucunu irdelemek zordur. Her iki taraf da ağır kayıplar vermiştir. İngiliz Colonel James Tod'a göre '22.000 Racput Haldighati'yi savunmaya gelmişti, onlardan sadece 8.000'i sağ kalabilmişti.' Racput kayıtlarına göre Ekber'in ordusunda 80.000 asker vardı. Badayuni'nin karşılaştırmasına göre oran 5.000'e 300 şeklindeydi. Buna göre istilacılardan 120 kişi ölürken Racputlardan 370 kişi ölmüştü. Savaş sonuçsuz kalmıştı. İmparator Ekber günlerce Man Singh'i huzuruna kabul etmedi. Ekber gelip Mevar'da altı ay kaldı ve Rana'ya karşı sırasıyla Şah Baz Khan, Mirza Abdul Rahim Khan Khana ve Raca Cagannath Kaçavah'ı üstüne göndererek seferlere kalkıştı ama hepsi de sonuçsuz kaldı.

Haldighati'yi geçen Man Singh Gogunda'ya vardı ve orayı ele geçirdi. Kutsal yerleri ve tapınakları korumaları için çok sayıda asker bıraktı. Sonradan Mevar'ın başkenti olacak bu yer Moğollara yardım etmedi. Bölgenin büyük kısmı, bütün dağlık alanlar Rana'nın ve Bhillerin elindeydi. Haldighati savaşı sonucu belli olmayan bir savaştı. Moğolların zaferi boş bir zaferdi. Rana ölü ya da diri ele geçirilememiş, tüm Mevar'a boyun eğdirilememişti. Ekber'in ordusu yoruldu. Rana'nın, ordusunu dağların arkasında sakladığını ve aniden saldıracağını düşünüp endişeleniyorlardı. O yüzden Man Singh savaş alanından ayrıldı ve ertesi gün Gogunda'ya gitti, düşman saldırısına karşı kale surları örmeye başladılar. Rana'nın ünlü fili Ram Prasad'ın Delhi yollarında dolaştırıldığı ama kimsenin Rana'nın öldüğüne ve Racputların savaşı kaybettiğine inanmadığı rivayet ediliyordu. Bhiller, askerlere dışarıdan gelen yiyecek yardımını kesiyorlardı, o nedenle Man Singh'in ordusu çığ mangolarla ve at etyle beslenmeye çalışıyordu.

⁶ Bir fil hortumuna bağlanmış kılıcın atın ayağını yaraladığı söylenir.

⁷ Sakta Singh aslında Ekber tarafındaydı, ancak ağabeyini o halde görünce koşup yardım etti. Onu takip eden askerleri öldürdüğü söylenir. Sonra geri dönüp ait olduğu Ekber ordusuna yeniden katıldı.

⁸ Vücudunda yedi ölümcül yara olduğu söylenir.

Haldighati savaşı Rana Pratap'a, istilacıların yanında kendi ordusunun çok küçük olduğunu gösterdi. İki orduyu kıyaslayıp durumunu anladı. Savaşa düz alanlarda değil, dağlık arazide, bu arazinin gerçek sahipleri olan Bhillerle devam etmenin daha uygun olduğunu gördü. Taktiğini değiştirdi, düzlükte hücum etmek yerine dağlık araziye uygun çarpışmalarla Çittor ve Mevar'ın bazı bölgeleri hariç, geri kalan yerleri geri almayı başardı.

Sonra Pratap İdarlı Raca Narain Das, Sirohili Rao Surtan ve Calorlu Tac Khan'ı kendi tarafına çekti. Nadol'da istilacılara zorluklar yaşatan Codhpurlu Rao Çandra Sen de Pratap'la müttefik olmanın yararına inanmıştı.

Ekber, Mevar'ı sistematik olarak ele geçirme planı yaptığı Gogunda'ya doğru yürüyüşe geçti. Raca Bhagvan Das ve Kutbittin onu yakalamakla görevlendirilmişti. Ancak tüm çabaları boşa çıktı, çünkü Rana, kendisini dağlarda saklayan Bhiller sayesinde gerilla savaşı yapıyordu ve böylece emniyette kalıyordu. Sonra Ekber, Rana'nın terk ettiği Udaypur'a türüdü. Mevar'ın tamamının ele geçirilmesi için yeni emirler verdi. Dungarpurlu Rao Askurna imparatora boyun eğdi. Eyaletin en sağlam kalesi ele geçirilince Sirohili Rao Surtan da boyun eğdi. Sirohili Rao Surtan ve İdarlı Raca narain Das bir kez daha baş kaldırsalar da 1577'de Asaf Khan ile yaptıkları şiddetli savaşı kaybettiler. Bhagvan Das Gogunda'ya yürüyünce Pratap ortaya çıktı ve Moğol ordusuna ağır kayıplar verdirdi. Böylece Ekber, Racasthan'da kaldığı altı ay boyunca Rana'yı yakalayamadı ve 12 Mayıs 1577'de Fatehpur Sikri'ne geri döndü.

Pratap Gogunda ve Udaypur'daki hareketlenmeler üzerine Ekber, Rana'nın hareketlerini kontrol etmesi için Mir Bakshi Shabaz Khan'ı gönderdi. Fakat o, delik delik aramasına rağmen Pratap'ı hiçbir yerde bulamadı. Shabaz Khan 1578'de Kumbalgarh, Gogunda ve Udaypur'u yeniden ele geçirdi. Kumbalgarh ele geçirilmeden önce Bhama Shah kaleyi boşaltıp kaçmıştı. Rana'nın yanına geldi ve ona bütün servetini bağışladı. Bu parayla Pratap yeni ve güçlü bir ordu kurdu. Deveir'de oğlu Amar Singh'in komuta ettiği savaş o nedenle kazanıldı. Artık zorluklar daha fazla aşılır hale gelmişti.

1587'den öldüğü 1597 yılına kadar Maharana Pratap, Çittor, Mandalgarh ve Acmer hariç, bütün Mevar topraklarını bir bir geri aldı. 19 Ocak 1597'de öldüğünde İmparator Ekber'in bile üzüldüğü söylenir.

Maharana Pratap'ın yirmi beş yıllık hükümdarlığında üç önemli dönem vardır. İlk dönem, Kumbhalmer'deki karargâhında az sayıda kuvvetle ne yapacağını düşündüğü, 1576'da Haldighati vuruşmasından sonra dağlarda gerilla harbi yaptığı dönemdir. Ertesi yıl Kumbhalmer'in kaybedilmesiyle

sonuçlanmıştı. İkinci dönem, Rana'nın bir firari olarak ormandan ormana dolaştığı, 1586'da tam Mevar'dan ve her şeyden vazgeçeceği sırada Bhama Shah'ın tüm servetini bağışlayarak onun yeni bir ordu kurmasını, yeniden ümitlenmesini ve kaybettiği yerleri geri almasını sağladığı dönemdir. Üçüncü dönem de, bu tarihten ölümü olan 1597'ye kadar olan, Udaypur ve başkent olarak kullandığı, Mevar'ın dağlık arazisinde rahatsız edilmeden yaşadığı dönemdir. (Pinhey, 1996: 26).

Sonuç

Büyük İmparator Ekber ile Maharana Pratap arasındaki savaş, ya da başka deyişle, tüm zayıflığına rağmen Maharana Pratap'ın büyük İmparator Ekber'e karşı direnişi, bağımsızlık direnişine tipik bir örnek oluşturmaktadır. Ekber'in bile onu takdir ettiği rivayet ediliyor.

Haldighati ve izleyen savaşlarda savaşan tarafların ordularında her türlü etnik kökenden ve dinden insanların olması, savaşın bu anlamda yapılmadığını, sadece bağımsızlık için yapıldığını ortaya koyuyor. Ekber'in ordusunda çok sayıda Hindu komutan ve asker, Pratap'ın tarafında da Müslüman komutanların bulunması bunu doğruluyor. Bu da bize, tarihte yapılan her savaşa ulusal bir kimlik koymamak gerektiğini gösteriyor. Maharana Pratap Türkler veya Moğollara karşı savaşmamıştı, onun savaşı sadece bağımsızlık içindi.

Pratap'ın çelik iradesi, savaşçı ruhu, sadık atı Çetak, karşı tarafa geçen kardeşleri Sagra ve Sakta, Bhama Shah'ın beklenmeyen muhteşem yardımı, filleri şaşırtması için Çetak'ın burnuna takılan sahte fil hortumu, bölgede sürekli bir takım siyasi aktörlerin yer değiştirmesi ve daha pek çok ilginç olay, bu mücadeleyi sıra dışı yapmaktadır.

Mevar Tarihi bütünüyle ele alındığında Maharana Pratap'ın yaşamı önemsiz gibi görünebilir, ancak onun Racasthan'da ismini bırakmış en seçkin kişi olduğu düşünüldüğünde önemi anlaşılacaktır. Ben de 2006 yılının Şubat ayında Udaypur'a yaptığım bir ziyarette, Fateh Sagar gölü yanındaki büyük parkta Maharana Pratap'ın Çetak üstündeki heybetli duruşunu görünce bunu daha iyi anlamıştım. O, Hindistan'ın ilk bağımsızlık önderlerinden biri olarak görülüyor ve Hintliler ondan övgüyle söz ediyorlar.

Resim 1- Maharana Pratap, atı Çetak ile fil üstündeki Man Singh'e saldırıyor. (Maharana Pratap Sangrahalay, Haldighati, Udaypur, 2006).

Resim 2- Maharana Pratap'a yardım eden üç kahraman: Hakim Khan Suri, Rana Punja ve Chala Man. (Maharana Pratap Sangrahalay, Haldighati, Udaypur, 2006).

Resim 3- Soylu at Çetak ölüm döşeginde. Başucunda Prataap veda ediyor. Kardeşi Sakta onu kurtarmış ve kaçmasını sağlamakta. (Haldighati Müzesi, Udaipur)

Resim 4- Pratap güçlü kolu ve özel çelikten kılıcıyla düşmanı adeta doğruyor. Atı Çetak'a sahte fil hortumu takmışlar; bununla düşman ordusundaki filleri şaşırtdığı söyleniyor. (Haldighati Müzesi, Udaipur)

KAYNAKLAR

BAYUR, Y.H. (1987). Hindistan Tarihi II. Cilt. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

KEAY, John. (2000). India a History. Glasgow: Omnia Boks Limited.

MAJUMDAR, R.C., H.C.Raychaudhuri, Kalinikar Datta. (1948). An Advanced History of India. London: Macmillan and Co. Limited.

PINHEY, A.F. (1996). History of Mewar. Jodhpur: Book Treasure.

PRASAD, Ishwari. Ed. K.M. Munshi, N. C. Aiyer. (1956). "Rana Pratap". Indian Inheritance, Cilt III. Bombay: Bharatiya Vidya Bhavan.

SHARAN, R.K. (2005). Maharana Pratap. Udaipur: Chirag Prakashan.